

FÄRDPLAN FÖR
FOSSILFRI KONKURRENSKRAFT

Skidanläggnings- branschen

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	5
2. Nulägesbeskrivning	6
3. Trender i branschen	10
4. Mål och vision	12
5. Konkurrensfördelar och kraft i omställningen till fossilfritt	15
6. Hinder och åtgärdslista för fossilfri och konkurrenskraftig skidturism	16
6.1 Kärnverksamheten (Perspektiv 1)	
Branschens åtgärder	16
Uppmaningar till politiken	19
6.2 Kringverksamhet och Transporter (Perspektiv 2 och 3)	19
Branschens åtgärder	19
Uppmaningar till politiken	21

Förord

Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärds-länder. Nu tas avgörande steg för att göra verklighet av denna vision genom att ett antal branscher presenterar sina färdplaner för fossilfri konkurrenskraft.

Processen är unik på det sättet att branscherna frivilligt tagit fram planer för hur de ska bli fossilfria eller klimat-neutrala till år 2045. De föreslår även vilka beslut som behöver fattas av regering och riksdag för att målen ska nås, men kanske viktigast av allt är att de visar upp hur omställningen ger konkurrensmässiga fördelar och möj-ligheter.

Det är just denna logik som kan bli Sveriges viktigaste klimatexport. Vi kan visa andra länder att det inte är en uppoffring att bli fossilfria utan en chans till utveckling och nya affärsmöjligheter. Det är precis vad som behövs i en värld där många länder är mer rädda för samhälls-förändringen än klimatförändringen.

Svensk skidnäring är intimt förknippad med ett aktivt fri-luftsliv och naturupplevelser. Två miljoner svenskar åker utför varje år. Skidåkningen är en del av en växande be-söksnäring och lever samtidigt mitt i klimatförändringen med utmaningen att ge en rättvisande bild av förutsätt-ningarna för framtidens skidåkning.

Branschen har redan börjat minska de direkta utsläppen av växthusgaser och vill aktivt bidra till den genomgripande samhällsomställningen som gör det möjligt för våra gäster att uppleva en fossilfri skidåkning. Den stora utmaningen är att, tillsammans med andra aktörer och regering, ut-veckla ett helt fossilfritt transportsystem. Syftet med färd-planen är att på ett effektivt sätt ta ett samlat grepp om dessa frågor från skidbranschens perspektiv.

Färdplanerna har tagits fram inom ramen för regerings-initiativet Fossilfritt Sverige. Respektive bransch är själv ägare av färdplanens berättelse och de krav på politik som ska möjliggöra genomförandet. Fossilfritt Sverige har samarbetat med branscherna på olika sätt för att stötta dem i framtagandet av färdplanen.

Tillsammans bildar färdplanerna ett »Sverigepussel« som visar hur Sverige ska kunna bli fossilfritt samtidigt som välfärden ökar. De visar också vilka områden som är kritiska i omställningen och vilka lösningar som måste fram för att färdplanerna ska gå ihop. Branscherna läg-ger därmed grunden till att göra Sverige till en perma-nent världsutställning för fossilfri teknik och för att leda resten av världen i en kapplöpning ut ur fossilsamhället.

Sverige kan!

Titti Rodling
Vd, SLAO

Svante Axelsson
Nationell samordnare, Fossilfritt Sverige

1. Inledning och bakgrund

Svenska skidanläggningsorganisation (SLAO) är sedan 1978 bransch- och intresseorganisation för 200 skidanläggningar med verksamhet i stora delar av Sverige. Medlemmarnas förutsättningar skiljer sig. De stora medlemsanläggningarna återfinns i de stora fjällorterna eller i fjällnära orter. De minsta medlemmarna driver ofta tätortsnära anläggningar, i många fall i ideell regi.

SLAO:s uppgift är att genom samarbete och påverkan ge skidanläggningarna bästa möjliga förutsättningar genom att stödja medlemsföretagens behov av kompetensutveckling, informationsgivning och opinionsbildning.

Utförsåkning i Sverige, som möjliggörs av skidanläggningar från norr till söder, är en del av den svenska turism- och besöksnäringen. I Sverige är turism- och besöksnäringen en av de snabbast växande näringarna, en modern basnäring. Turismen i Sverige omsatte 337 miljarder kronor under 2018 och ökade med 6 procent jämfört med året innan. Förädlingsvärdet, näringens bidrag till BNP, uppgick till 108 miljarder kronor motsvarande 2,6 procent av BNP¹.

Utöver det faktiska nyttjandet av skidanläggningarna ger branschen upphov till positiva effekter på den svenska välfärden i flera led genom hotellverksamheter, restauranger, detaljhandel och researrangörer. Svenska skidanläggningar omsatte år 2019 1,7 miljarder kronor i skipass (liftkort). Baserat på etablerade nyckeltal från Alperna och övriga Europa, där 1 euro i skipass genererar 10 euro i omgivande verksamhet (boende, restauranger, aktiviteter, handel), motsvarade det en omsättning i svenska skidorter 2019 på cirka 17 miljarder kronor.

Närheten till en skidort är ofta en grundförutsättning för turism i Sveriges glesbygd. På många orter i fjällen är

skidanläggningen den ekonomiska motorn. För många unga är ett säsongsjobb i anslutning till den lokala skidanläggningen det första, viktiga steget in på arbetsmarknaden.

Svenska skidanläggningar är också en viktig arena för idrott och hälsa. Hundratals idrottsföreningar och organisationer har sin hemmaarena i de tätortsnära backarna och får hundratusentals barn i rörelse.

Två miljoner svenskar åker utför varje år. Skidåkning har under lång tid varit en del av det svenska friluftslivet och lockar idag även nya besöksgrupper. Svenska skidanläggningar är en självklar mötesplats under vintern och i ökad utsträckning även under årets barmarksperiod.

SLAO:s styrelse beslutade den 6 juni 2019 att SLAO ska ta fram en färdplan inom ramen för Fossilfritt Sverige. Detta för att på ett strukturerat och transparent sätt arbeta för att branschen senast 2045 ska vara fossilfri. Skidbranschen har i jämförelse med många andra branscher begränsad direkt klimatpåverkan. Att bidra till omställningen till fossilfritt handlar om att gå i takt med tiden, att möta gästernas förväntningar och de egna medlemmarnas ambitioner och ytterst säkerställa branschens framtida konkurrenskraft.

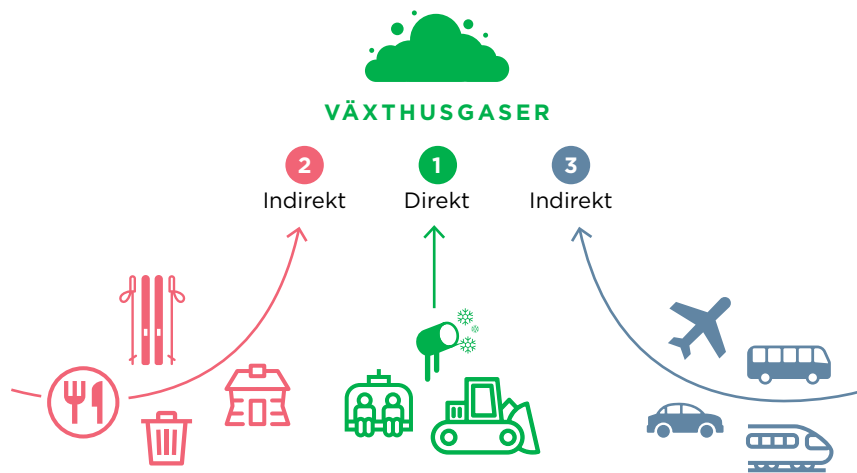
Tillsammans ska SLAO:s medlemmar arbeta för en hållbar utveckling av branschen för att konkret bidra till ett fossilfritt Sverige genom fossilfri skidåkning, definierat som resan till och upplevelsen på plats genom fossilfri drift. SLAO arbetar genom att stimulera och inspirera. Varje medlem bestämmer ytterst själv hur den ska implementera mål utifrån sin egen affärsverksamhet.

¹Källa: Tillväxtverket.

2. Nulägesbeskrivning

Skidbranschen är beroende av kalla vintrar med minusgrader, vilket innebär att en förändring i klimatet med högre temperaturer och skiftningar i väderförhållanden och nederbörd kan förändra branschens förutsättningar. Det ökar sannolikheten för färre dagar med naturligt snötäcke men en allt mer utvecklad och effektiv snölägningskapacitet bidrar till att upprätthålla vintersäsongernas längd.

För att säkerställa goda skidförhållanden, från norr till söder, krävs av verksamheterna goda förberedelser och arbete med snöproduktion, snöläggning och prepare-ring av pisterna. Verksamheterna har traditionellt använt fossila bränslen som främst kan härledas till den driftsrelaterade verksamheten i form av de fordon som används i anläggningarna.

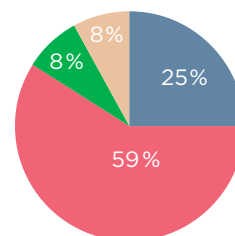
Perspektiv 1. Kärnverksamhet, drift av skidanläggningar (alla medlemmar): Utsläpp från maskiner (bränsle) och köpt el till snötillverkning, skidliftar och servicebyggnader

Perspektiv 2. Kringverksamhet i anslutning till anläggningen: boende, skiduthyrning, restaurang och butik

Perspektiv 3. Transporter, besökarnas resor till och från anläggningen

Avgränsningar: Alla SLAO:s medlemmar har en eller flera skidliftar, skidbackar samt pistmaskiner. Några har även hotell och stugverksamhet (perspektiv 2). Vi har i detta arbete prioriterat skidliftar samt skidbackar utifrån medlemmarnas möjlighet att direkt påverka (perspektiv 1). SLAO:s medlemmar äger inte processen för att åstadkomma omställningen inom perspektiv 3, dvs. resor till och från skidåkningen. Dock illustreras även denna nivå för att ge en helhetsbild och att initiativ i närtid ändå kan åstadkommas från branschens sida.

KOLDIOXIDUTSLÄPP I PROCENT

● Snötillverkning ● Diesel ● Bensin ● Övrigt bränsle

Koldioxidutsläpp i perspektiv 1: Idag står bränsle till pistmaskiner och snöskotrar för omkring 75 procent av den totala klimatpåverkan från SLAO:s medlemmars kärnverksamhet.

NULÄGE KÄRNVERKSAMHET (Perspektiv1)

Det finns idag fler än 800 skidliftar, cirka 450 pistmaskiner, ungefär 1 100 snöskotrar och cirka 5 000 snökänoner/lansar på svenska skidanläggningar. Bränslet till pistmaskinerna står idag för cirka 90 procent av bränslet i kärnverksamheten. De övriga 10 procent används till snöskotrar, terrängfordon och arbetsverktyg. De största skidanläggningarna i Sverige har de senaste åren börjat byta fossila drivmedel mot biodrivmedel i sina maskiner, en förändring som pågår.

Av de 10–15 största skidanläggningarna använder nästan samtliga 100 procent förnybar el för snötillverkning

och drift av skidliftar. Tekniken för snötillverkning har förbättrats avsevärt sedan snötillverkningen inleddes på 1970-talet. 1976 var strömförbrukningen cirka 7 kWh för att tillverka 1 m³ snö. Idag går det åt cirka 1 kWh för att tillverka samma mängd snö.

GPS i pistmaskiner. Allt fler pistmaskiner har idag GPS-system vilket gör att anläggningarna vet exakt hur mycket snö som ligger i olika delar av backarna. Det i kombination med markarbete gör att det sker en optimerad hushållning med snö och totalt sett behöver mindre snö tillverkas.

Aktivitet	Bränsleanvändning	Alternativa tekniker	Pågående satsningar
Pistmaskiner	40 procent diesel 60 procent biodrivmedel	Biodrivmedel Eldrift	Användning av HVO100 Investeringar i ny teknik Eco-driving (kunskap) Markarbete GPS-teknik för snödjupspmätning
Snöskotrar/ terrängfordon	100 procent bensin	Eldrift under utveckling	Test av eldrivna snöskotrar
Drift av skidliftar	90 procent förnybar el 10 procent icke-förnybar el Fossila bränslen		Avtal förnybar el Egen produktion av förnybar el
Snötillverkning	90 procent förnybar el 10 procent icke-förnybar el Dieselaggregat	Fossilfria kompressorer	Markarbete GPS-teknik Effektivare snötillverkning Spara snö mellan säsonger (återanvändning av tillverkad snö) Samla snö med snöstaket

2019/2020 uppskattas de totala klimatpåverkande utsläppen för SLAO:s medlemmars kärnverksamhet till cirka 7 500 ton CO₂e. 2018 var siffran 12 000 ton CO₂e. Bytet till biodrivmedlet HVO100 till pistmaskiner har minskat påverkan med 40 procent på två år.

NULÄGE KRINGVERKSAMHET (Perspektiv 2)

Omfattningen av kringverksamheten ser väldigt olika ut på de olika anläggningarna. Många skidanläggningar har externa leverantörer av dessa tjänster men vissa äger och driver en stor del av dessa verksamheter själva såsom hotell, stugbyar, restauranger och skidut-

hyrningar. Fastigheter och skötsel av dessa är relativt omfattande.

Biobränsle av matavfall. Romme Alpin gör matavfall till biobränsle via en stor tank. Avfallet bränns och omvandlas till värme och el.

Aktivitet	Bränsleanvändning	Alternativa tekniker	Pågående satsningar
Skiduthyrning/sport shop	Transport av varor Nyproduktion av varor	Biodrivmedel	Ökad cirkularitet. Uthyrning av utrustning och kläder
Värmestugor/service-byggnader	Direktverkande el, icke-förnybar el	Värmeväxling Solenergi	Energikartläggningar
Backrestauranger	Transport av varor	Biodrivmedel	Lokala råvaror Vegetariskt Plastminimering Matavfall Återvinning
Boende (stugor/hotell)	90 procent förnybar el 10 procent icke-förnybar Bilar för service/städ etc.	Värmeväxling Flis/pellets Biodrivmedel	Upphandling av nytt boende Laddinfrastruktur på plats
Sophantering/återvinning	Transporter	Förnybara material	Satsningar på ökad cirkularitet

NULÄGE TRANSPORTER (Perspektiv 3)

Resor till och från skidanläggningar står idag för den största klimatpåverkan som uppstår kopplat till skidåkning. Resornas påverkan är också en av de största klimatutmaningarna för hela besöksnäringen. Traditionellt tar sig de svenska skidgästerna till och från skidorten

med bil, uppskattningsvis 90 procent åker bil. Skidorterna är utvecklade för detta resebeteende men detaljerade kunskaper om olika resemönster är idag ofullständiga.

Biodiesel för turistbussar. Genom lokala samarbeten möjliggörs det redan idag för besökande turistbussar att tanka HVO i Sälenfjällen.

Aktivitet	Bränsleanvändning	Alternativa tekniker	Pågående satsningar
Resor till och från skidanläggning	Resor med bil, buss och flyg	Biodrivmedel Eldrift	Laddinfrastruktur Samarbeten Upphandling bussar etc. Information till gäster Tågresor och bussar med HVO Ski-in-/ski-out-boenden
Resor inom skidanläggning	Skidbussar Snövesslor	Biodrivmedel Eldrift	Byggande av ski-in-/ski-out-boenden

3. Trender i branschen

ÖKAT KONSUMENTINTRESSE FÖR HÅLLBARA BESÖKSMÅL

Konsumentmakten och gästens efterfrågan på hållbara besöksmål ökar, naturturismen med en tydlig hållbarhetsprofil växer sig allt starkare, flygbolag agerar för mer miljövänliga bränslen, tåget får allt fler resenärer och efterfrågan på lokal mat som i alla led producerats miljövänligt är stark. Medvetenheten om klimatförändringarna och dess konsekvenser speglas i konsumentled.

Fler och fler efterfrågar hållbara resmål och destinationer som medvetet arbetar för att minska sin klimatpåverkan. Efterfrågan på nattåg till svenska fjällen har ökat mycket starkt på några få år och efterfrågan är långt större än utbudet.

HEMESTER

Som en följd av den ovan nämnda trenden har även intresset för att planera sin semester på hemmaplan ökat, så kallad hemester. Att ta del av det Sverige erbjuder, både sommar- och vintertid, har blivit ett naturligt sätt för många svenskar att spendera lediga dagar. Fler väljer bort långa flygresor och ser möjligheterna och det positiva med att upptäcka vad Sverige erbjuder.

VÄXANDE UTHYRINGS- OCH DELNINGSEKONOMI

Intresset för lösningar baserade på delningsekonomi växer sig allt starkare. De finns i hela värdekedjan. Allt från digitala tjänster kring samåkning och boendeförmedling till samägande av semesterboende och uthyrning av bilar, skidor och skidkläder.

RESANDET ÖKAR

Resande är en global och ökande trend. De kommande tio åren förväntas en ökning globalt av resandet med 50 procent (Källa: Tillväxtverket). Visit Swedens målgruppsanalys 2018 visar att 2 miljoner norrmän, 1,6 miljoner danskar, 8,8 miljoner briter och 25,2 miljoner tyskar

är intresserade av att besöka Sverige. Allt tyder på att besöksnäringen kommer att fortsätta växa genom inhemskt resande men också genom fler utländska gäster.

SKIDTURISM, NATURTURISM OCH BESÖKSNÄRINGEN VÄXER

Inom turism- och besöksnäringen har sysselsättningsökningen sedan 2000-talets början varit tre gånger så stor som övriga arbetsmarknaden. Den ökade sysselsättning har bidragit till tillväxt och ökade skatteintäkter för Sverige, men har även ökat attraktionskraften för berörda kommuner.²

Forskningsrapporter visar även att utförsåkning som fritidsaktivitet kommer att vara fortsatt stark liksom det ökade intresset för naturturism. I ETOUR:s rapport om fjälltrender kan man utläsa fyra huvudteman för framtiden: fortsatt stark ställning för utförsåkning, växande sportifiering, förändrade vandringsmönster och »online – men ändå inte».³

HÄLSOSAMMA VAL OCH ÖKAD MEDVETENHET

Branschen har ett stort ansvar och stora möjligheter att arbeta med svensk folkhälsa. Studier visar att inaktiviteten bland barn och ungdomar i Sverige fortsätter att öka. Branschen är med och ansvarar för att bryta den negativa trenden genom att möjliggöra och erbjuda rörelse i skidbacken för såväl unga som vuxna, oavsett omfattning. Fysisk aktivitet, i alla former, påverkar människor positivt både fysiskt och psykiskt.

En liten rörelseökning ger stora hälsovinster på kort och på lång sikt, både för individen och för samhället i stort. Personer med funktionsvariationer erbjuds i många fall specialanpassade aktiviteter i skidanläggningarna. Branschens omfattning av skidanläggningar, allt från de större som främst finns i fjällkedjan, till mindre city-nära skidbackar, har en viktig roll och möjlighet att påverka och främja rörelse.⁴

²<https://visita.se/branschfakta/>

³ Källa: ETOUR Rapport 2016:3

⁴ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/b/barns-och-ungas-rorelsemonster/?pub=60058>

ÖKADE KRAV OCH ENGAGEMANG FRÅN INTRESSENTER

Svenska skidanläggningar arbetar, genom färdplanen, för att bidra till en nödvändig omställning av det svenska samhället. Satsningarna görs i ett sammanhang av

ökade krav och engagemang från branschens olika intressenter. Det finns en stark efterfrågan på hållbara lösningar från branschens gäster. Samarbetsaktörer såsom Skidförbundet och Friluftsrådet har egna ambitiösa hållbarhetsarbeten.

4. Mål och vision

Svenska skidanläggningars övergripande mål är fossilfri skidåkning, vilket inbegriper både direkt och indirekt påverkan, och drift av 200 skidanläggningar med positiva effekter på förbättrad folkhälsa, ökad sysselsättning och cirkulär resursanvändning.

VISION

Det ska vara mer klimatsmart att vara i en svensk skidanläggning än att stanna hemma.

MÅLBILD

År 2027 ska svenska skidanläggningar vara internatio-

nellt ledande i klimatarbetet inom skidbranschen och möjliggöra för fler att bli fossilfria. Omställningsarbetet fokuserar på att utbilda branschens alla medlemmar och upplysa om hur arbetet kan genomföras. Svenska skidanläggningar ska föregå som gott exempel och därigenom även inspirera skidbranschen internationellt och även andra delar av besöksnäringen.

Målsättning kärnverksamheten (Perspektiv 1): Skidlift, snö och pist – direkt påverkan

Mål	Kunskap	Teknik
100 procent förnybar energi till skidlift och snötillverkning 2022.	Ökad kunskap om avtal/upphandling	
Till år 2027 ska branschen erbjuda skidåkning med fossilfri drift av skidanläggningarna.	Ökad kunskap och medvetenhet inom branschen	Ökad användning av biodrivmedel
Till år 2025 ska branschens andel av fossilfria drivmedel för drift av skidanläggningar uppgå till 90 procent	Ökad satsning på forskning och utveckling	Ökad elektrifiering och andra bränslealternativ
Minska användningen av snöskotrar med 20 procent till 2027	Attityd- och beteendeförändring hos användare i anläggningar	
Etablerade nyckeltal för branschen år 2022	Ökad kunskap om påverkan och jämförelsetal	

MÅLSÄTTNINGAR I SAMMANFATTNING ÖVER TID

Resan till målet ska ske genom utbildnings- och informationsinsatser samt omställning till ny teknik.

En aspekt av målen för 2027 är att den förväntade marknadsutvecklingen för eldrivna snöskotrar innebär inköpsvillkor som även de minsta anläggningarna kan hantera.

Fokus efter 2027 kommer att vara att bidra till att uppnå fossilfrihet inom perspektiv 2 och 3.

Målsättningarna är även beroende av att andra branscher uppfyller sina målsättningar och kan genomföra

en omställning till fossilfritt. Ett sådant är inrikesflygets mål om 100 procent fossilfritt 2030 (flygbranschens färdplan).

Målen kräver politiska åtgärder och att en del hinder undanröjs redovisas i kapitel 6.

Målsättningar kringverksamhet och transporter (Perspektiv 2 och 3) – indirekt påverkan

Mål	Kunskap	Teknik
Möjliggöra fossilfri kringsservice på svenska skidanläggningar 2030	Upphandling Andra färdplaner Cirkularitet Beetende Best practice	Effektivare avfallshantering Certifiering
Möjliggöra fossilfri svensk skidturism till 2030 - ta sig fossilfritt till skidliften. - Tillsammans med berörda aktörer göra en analys av resande till och från svenska skidanläggningar 2022 - Gemensam bild av infrastrukturbehovet för vinterturismen. Från t.ex. bil till buss/tåg/flyg	Räkneexempel påverkan vid olika alternativ Avtal Transportanalys	Utbyggd laddinfrastruktur Biobränsle Utvecklad tåg- och flygtrafik

5. Konkurrensfördelar och kraft i omställningen till fossilfritt

Konkurrensfördelar och hållbara trender med positiva effekter för sysselsättning, lönsamhet och förbättrad folkhälsa är förväntade resultat vid en omställning till fossilfri verksamhet.

Omställningen till fossilfritt innebär en förändring och utveckling av samhället. Att aktivt bidra till omställningen leder till ökad konkurrenskraft, bättre lönsamhet och ökad sysselsättning. För svenska skidanläggningar kommer de direkta bidragen från effektivare snöhantering, byte av bränsle, energikartläggningar, egen elproduktion och mindre interna transporter.

Många mindre skidanläggningar har begränsat med tid och resurser för att analysera teknikalternativ och gör därför inte aktiva val för att ställa om. Ekonomiska incitament, stimulans från myndigheter och framförallt krav från besökare (kunder) är nyckelfaktorer för omställningen. Studier visar tydligt att svenska skidåkare vill ha en

hållbar och fossilfri skidupplevelse. Det finns en stor förväntan att svenska skidanläggningar ska möta dessa krav.

SLAO har nästintill alla svenska skidanläggningar i sitt nätverk. Här når branschen två miljoner svenska skidåkare. Det är en mötesplats och testbädd där goda vanor och ny teknik kan verka banbrytande och internationellt visa vägen. Samarbetet ger konkurrensfördelar och positiv marknadsutveckling.

Omställningen kräver kunskap och genom SLAO:s utbildningssystem kan skräddarsydda utbildningar ske. Medlemskapet ger även möjligheter till gemensamma avtal.

6. Hinder och åtgärdslista för fossilfri och konkurrenskraftig skidturism

Hinder och möjliga åtgärder för att uppnå fossilfri skidåkning i Sverige, både utifrån den direkta påverkan branschen har men även den indirekta påverkan.

6.1 KÄRNVERKSAMHET (PERSPEKTIV 1)

HINDER

För en omställning inom kärnverksamheten finns till viss del tekniken tillgänglig för pistmaskiner. Begränsningen ligger i att det idag inte finns fossilfria bränslen till snöskotrar och terrängfordon och att eldrivna snöskotrar ännu inte är i full produktion.

Branschens omställning till fossilfritt handlar i stor utsträckning om att övervinna kunskapshinder, rädsla eller ovana för förändring, och om de mindre anläggningarnas ekonomiska förutsättningar eftersom investeringar i ny teknik är kostnadskrävande. Det gäller att gå från "det går aldrig" till att se möjligheter i ny teknik och förändrade beteenden. Till exempel kan personal i större utsträckning använda skidor istället för snöskoter vid arbete på anläggningarna. Kulturen kring snöskoteråkning och pistmaskinkörning kan på sina håll vara stark. Många mindre anläggningar drivs ideellt. Det medför att

det ibland saknas tid för analys och förändring samt att sätta tydliga mål inom berört område.

När det gäller användningen av biodrivmedel finns det en okunskap om priset och effekten samt en osäkerhet bland försäkringsbolag att försäkra maskiner som använder dessa drivmedel.

Tillgången på biodrivmedel (geografiskt, volymmässigt samt dess påverkan på lönsamheten) är ett hinder liksom tillgången på kapital för investeringar i ny teknik som ofta är dyrare. Mindre skidanläggningar har svårt att få lån eller ha kapital för investeringar i ny teknik.

Ytterligare ett hinder är energibolagens tariffer som inte medger en nödvändig flexibilitet att tillverka snö då det är mest ändamålsenligt under dygnet. Det är en särskild utmaning då snötillverkningen i svenska skidanläggningar förväntas öka. Det finns idag mindre medlemmar som tvingas använda dieselaggregat då byggande och anslutning av elnät till en anläggning är orimligt kostsamt för en liten aktör.

BRANSCHENS ÅTGÄRDER

För ökad kunskap

SLAO utbildar cirka 1 000 individer varje år. Arbetet med att få hållbarhet som moment i utbildningarna har påbörjats och intensifieras under kommande år.

SLAO erbjuder digitala mötesplatser som främjar klimatsmart erfarenhetsutbyte mellan skidanläggningar när det gäller hållbarhetsarbete. Det är ett viktigt tillfälle att visa upp goda exempel.

SLAO ska ge ökad kunskap om tekniker för att spara snö mellan säsonger och effektiv snöhantering.

Teknikomställning - Bränsle

Genom att byta ut diesel till biodrivmedel kan skidanläggningarna kraftigt reducera klimatpåverkan från sina pistmaskiner.

SLAO förmedlar kunskap om påverkan via en beräkningsmall där man enkelt ser hur ett byte påverkar verksamhetens koldioxidutsläpp.

Ett bränslebyte innebär en något högre kostnad för skidanläggningen och för mindre anläggningar kan det i vissa fall även vara en utmaning med tillgänglighet. Idag är den förväntade kostnadsökningen begränsad men det finns en stor osäkerhet kring framtidens prisnivåer.

Branschens aktiviteter för att höja kunskapen om och bidra till omställningen till biodrivmedel och förnybar el samt minskad förbrukning:

- Seminarier om biodrivmedel med genomgång av påverkansmall, informationsinsatser via nyhetsbrev, tidning och möten.
- Elektrifiering av fordon och maskiner: Test av eldrivna snöskotrar ute på skidanläggningar samt kontakt med leverantörer.
- Samarbete med leverantörer och försäkringsbolag för att säkra biobränsleanvändning.
- Minskad förbrukning av bränsle till pistmaskiner via kurser i eco-driving.
- Verka för minskad användning av snöskotrar hos liftpersonal och skidpatrull som på sikt innebär tolt sett färre antal snöskotrar i verksamheterna.
- Verka för minskad plastanvändning i skidbackarna.
- Arbeta med ersättningsmaterial och att ställa krav på leverantörer.
- SLAO förmedlar ansökningshjälp för bidrag för teknikskiften

Teknikomställning - Energi

Redan idag köper de flesta svenska skidanläggningar förnybar el. Det är främst de mindre skidanläggningarna som idag inte har avtal om förnybar el. SLAO bedömer att det på många svenska skidanläggningar finns goda förutsättningar att producera egen solenergi och vindenergi på markområden och på hustak i rätt sluttningar och vinklar.

Energieffektiviteten i drift av skidliftar och vid snötillverkning har generellt blivit mycket bättre de senaste 30 åren men det finns fortfarande omfattande besparingspotential.

Branschens aktiviteter för energieffektivisering och omställning till förnybar energi:

- Verka för att alla medlemmar byter till 100 procent förnybar el för snötillverkning och drift av skidanläggningar.
- Förmedla kunskap om »micro grid«, möjligheter med egna energinät via t.ex. webinar om sol- och vindenergi. Visa alternativ för att höja självförsörjandegraden.
- Erbjudande om energikartläggning till svenska skidanläggningar.
- Spridning av goda exempel via artiklar och handböcker.
- Erbjuda upphandlingsmaterial och checklistor.
- Förmedla kunskap och utbildning inom optimering av snöläggning för minskad snöproduktion och minskade utsläpp.

Övrigt

Ambitionen är att fler anläggningar ska kunna dela specialverktyg med varandra där SLAO kan fungera som resurs. Det är ett konkret exempel på samarbete och återbruk hos anläggningarna.

Hållbara destinationer blir fler och möjligheter till relevanta certifieringar ökar. Ett certifieringsarbete har flera funktioner, dels som kvalitetssäkring dels vid kommunikation med anläggningarnas gäster.

Ett påbörjat projekt är kartläggningar av möjliga miljömärkningar/certifieringar anpassade för skidanläggnings verksamhet.

FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER TILL ANDRA AKTÖRER

- Elbolag kan subventionera installationer av nya nät då det på så sätt bidrar till omställning och får nya kunder.
- Försäkringsbolag och leverantörer ska godkänna biodrivmedel.
- Påverka leverantörer att skapa reservdelslager så att varje anläggning inte måste ha en egen uppsättning reservdelar till maskiner utan att det finns centralt eller samlat hos en viss anläggning.

UPPMANINGAR TILL POLITIKEN

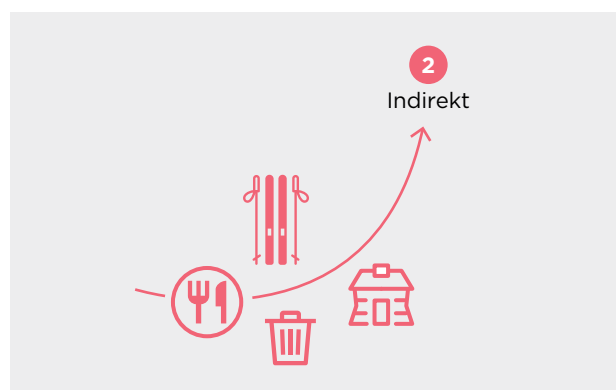
- 1. Säkra en väl fungerande marknad för biobränslen (gäller även Perspektiv 2 och 3).** Det behövs klara och långsiktiga spelregler. Biobränsle är nyckeln till omställningen och här krävs en långsiktighet och tydlighet.
 - Fortsatt skattebefrielse för fossilfria drivmedel.
 - Mer ambitiös reduktionspliktskurva så att investeringarna kommer i produktion.
 - Biodrivmedel bör ingå i all offentlig upphandling för att säkra större produktion.
- 2. Utbyggnad av solenergi och andra fossilfria energiframställningar**
 - Satsa på riktade bidrag till t.ex. solceller eller solrot.
- 3. Möjliggör snabba teknikskiften med »Klimatklivet« och riktade bidrag**
 - Bidrag till eldrivna snöskotrar.
- 4. Ge Vinnova och/eller Energimyndigheten i uppdrag** att skapa ett kompetenscentrum inom snö och vinterklimat. Avsikten ska vara att skapa innovationer och tekniska genombrott i branschen och samhället med fokus på forskning och utveckling inom snöstillverkning och snölagring.
- 5. Riskavtäckningsfond.** Skidanläggningar har idag

svårt att få lånefinansiering från banker för den extra kostnad som en investering i miljövänligare teknik utöver regelkraven oftast innebär. Det bör utredas om staten kan inrätta och finansiera en riskavtäckningsfond som kan nyttjas av skidanläggningar som lånegaranti för investeringar i åtgärder som minskar klimat- och miljöpåverkan från pistmaskiner och snöskotrar, samt hur en sådan fond kan utformas (se Sjöfartsnäringsens Färdplan).

6.2 KRINGVERKSAMHET OCH TRANSPORTER (PERSPEKTIV 2 OCH 3)

BRANSCHENS ÅTGÄRDER

Inom dessa områden har svenska skidanläggningar oftast inte direkt påverkan och "äger" inte lösningarna själva. Inom ramen för färdplanen och för att gästerna på sikt ska ta sig fossilfritt till skidliften har ett antal åtgärder identifierats.

KRINGSERVICE (PERSPEKTIV 2)

En stor del av verksamheten runt en skidanläggning består av fastigheter i olika former. Här är skidanläggningarna ofta kunder i andras färdplaner och kan ställa krav i samband med upphandlingar. Exempel är betong och byggnadsmaterial, mat och avfall – allt som dessutom ska transporteras. Skidanläggningarna arbetar delvis med återbruk redan idag bland annat genom uthyrning av boende och utrustning, men det finns stor potential att öka cirkulariteten i alla i led.

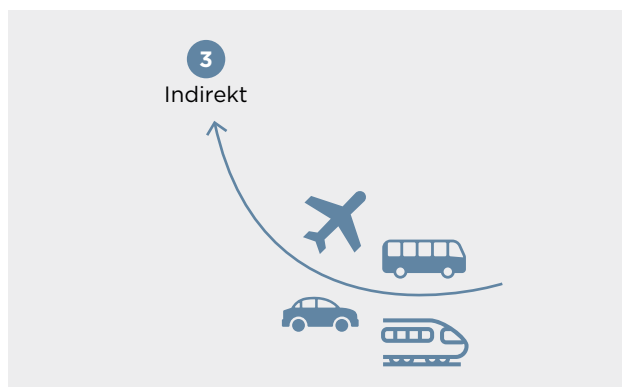
Branschens aktiviteter fram till 2025:

- För att kunna ställa rätt krav på alla leverantörer behöver SLAO skapa en medvetenhet och öka kunskapen om i vilken grad man kan påverka en

upphandling. Upphandlingsmall med checklista, exempelvis 100 procent förnybar el, beakta biologisk mångfald och cirkularitet. Skapa avtal som främjar elektrifiering.

- Sprid kunskap om värmealternativ vid nybyggnation, till exempel värmeväxlare, flis/pellets pannor med interna fjärrvärmenät.
- Prova möjligheten att starta investerings- och återbruksfond för att öka cirkulariteten på bland annat skidutrustningar, skyddsmaterial och liftar.
- Visa goda exempel på nya affärsmodeller för återvunnet material och sophantering.
- Arbeta med attityder genom att inspireras av andra länder och attrahera fler utbildade till branschen.

TRANSPORTER (PERSPEKTIV 3)

Gästernas resor till och från skidanläggningarna är den del av skidaktiviteten som idag har störst negativ klimatpåverkan, en utmaning som delas med hela besöksnäringen. För att tillsammans med besökare och andra aktörer kunna ställa om till fossilfria resor behöver kunskapen om resmönster ökas och en långt bättre anpassad infrastruktur byggas upp. Idag kommer uppskattningsvis 90 procent av alla besökare till svenska skidanläggningar med bil. Hur vill vi att det ska se ut 2025? Vilka transportslag ska öka respektive minska för att vi ska klara omställningen på bästa sätt?

Branschens aktiviteter:

- Transportanalys av nuläget tas fram i samverkan med regioner och andra aktörer. Hur ser nuvarande

de resmönster ut till och från svenska skidanläggningar? Hur reser de två miljoner skidåkarna idag?

- Utreda hur svenska skidanläggningar tryggt kan erbjuda förnybar el och förnybara drivmedel till sina besökare.
- Samarbeta för att främja kollektivtrafik till hemmabackar.
- Arbeta aktivt med praktiska utmaningar kring skidresan, verka för kollektivt resande och att hyra kläder och utrustning på plats.
- Utbyggnad av laddstationer vid skidanläggningarna. Erbjud och göra laddplatser valbara vid bokningen.
- Skidanläggningarna informerar sina besökare om alternativa färd sätt vid bokning.
- Kunskap hur man kan anpassa information till gästerna om hållbara paket.

Uppmaningar till idrotts- och friluftslivsaktörer

- Välj hemma/Sverige istället för Alperna för träningsverksamhet.
- Välj april. Lägg tävlingar senare under vintersäsongen – utnyttja en naturlig säsongsförskjutning.
- Beakta attityder kring kläder och utrustning. Hyr/laga istället för att köpa. Stimulera cirkularitet när det gäller utrustning.
- Främja hemmabackarna.
- Investeringsstöd för teknikskiften hos ideella föreningar.
- Använd idrottens anslag för omställning
- Se hur nya EU-strukturmedel kan användas för teknikinvesteringar och utfasning av fossila bränslen på idrottsanläggningar

Uppmaningar till kommuner

- Kommunerna måste äga ansvaret för återvinningen på svenska skidorter.

- Utveckla samarbeten mellan kommunala färdmedel och skidverksamheter i större utsträckning.
- Se över laddinfrastrukturen i berörda kommuner.

UPPMANINGAR TILL POLITIKEN

Inom ramen för arbetet med färdplanen har vi identifierat områden som kan bidra till att svenska skidanläggningar blir fossilfria och Sverige tar en tätposition internationellt inom besöksnäring och idrott.

- Ge uppdrag till lämplig myndighet, t ex. Trafikanalys, att utreda vinterbesöksnäringens resmönster, dess potential och klimatpotential.
- Utbyggnad av en tillförlitlig och transportslagsövergripande infrastruktur. Utveckla fungerande laddinfrastruktur i linje med rapporten "Infrastruktur för snabbbladdning längs större vägar" från Trafikverket 2018. Möjliggör enkelt och effektivt användande av elbilar i hela Norrland, Dalarna, Värmland och Småland.
- Förbättra järnvägsinfrastruktur – tågkapaciteten är idag för liten. Dubblera nattågsplatserna till 2025.
- Genomföra transportbranschernas färdplaner.
- Sätta mål om en fossilfri Inlandsbana 2030.
- Se över kollektivtrafikens roll i besöksnäringen, t.ex. hur lokaltrafiken kan transportera till skidanläggningar och andra besöksmål i tätorter.
- Utveckla satsning på elflyg.
- Ge forskningsinstitutet ETOUR i uppdrag att undersöka beteendemönster och attityder kring resor till svenska vinterdestinationer.
- En moderniserad avfallslagstiftning. Avfallslagstiftningen måste avspejla att avfall är resurser som ska användas igen. Mest relevant för branschen är mat- och hushållsavfall.
- Stärk inhemsk turism genom ett utökat uppdrag till Visit Sweden, alternativt riktade medel till

Svensk Turism för att stärka den svenska turismen som ett alternativ till utlandsresor.

- Stärk glesbygdens förutsättningar. Kompetens, infrastruktur (vägar, elnät och fiber) och samhällsservice är grundförutsättningar för besöksmål i glesbygd. Det är i förlängningen en hållbarhetsfråga.
- Besöksnäringensstrategin bör ha ambitionen att visa upp Sverige som ett föregångsland när det gäller klimatsatsningar kring resandet.

Åtgärder ur ett besöksnäringssperspektiv (inte bara skidanläggningar):

- Forskning: Det är centralt att statens forsknings- och utvecklingspolitik (FoU) stöder besöksnäringens och turismens bidrag till hållbarhet och gör riktade investeringar inom strategiska forskningsprogram som klimat, samhällsbyggnad, livsmedel och arbetsliv. Det handlar också om att stärka etablerade forskare, forskningsmiljöer och forskarnätverk som samlar en djupare kunskap om besöksnäringen som industri och turismen som fenomen.
- Utvecklad infrastruktur: Ökad turism och utveckling av besöksnäringen kräver en utvecklad infrastruktur och en fungerande och hållbar helhet i transportsystemet där alla trafikslag samspelar för god tillgänglighet till turistiskt intressanta besöksmål, i hela landet. En övergripande kartläggning av turismens och besöksnäringens behov i samverkan med staten, regioner och kommuner behöver genomföras.

